

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ВЕЧНА СЛАВА ВАМ, ГЕРОИ¹

По случай 80-годишнината от Дряновската епопея на войводата поп Харитон Преображенски и даскал Бачо Киро с техните другари, в този исторически Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил“, ние свикахме събор на православните християнски братства и преглед на техните църковни братствени хорове. Всички дойдохме тук като признателни потомци да припомним героичния подвиг на легендарните въстаници и да им отдадем заслужена почит.

През 1876 година в България се подготвяше всенардно въстание против турчина-поборител, известно в историята под името „Априлско въстание“. На чело на комитската чета в Търновския революционен окръг застана поп Харитон от Преображенския манастир и даскал Бачо Киро от Бяла черква, заедно с около 200 души въстаници, излезли от селата Бяла черква, Михалци, Мусина, Дичин, Вишовград, Голямо Яларе и Балван. На 28 април 1876 от Мусина четата тръгна към Дряновския манастир за Балкана, където било уговорено да се съедини с четата на габровския войвода Цанко Дюстабанов. Оставили имоти и домове, майки и бащи, деца и невести, въстаниците закрачили напред под знамето на Свободата и запяли въстаническата песен:

... Оставяй, сбогом, ти, жална майко,
оставай, сбогом, сина прощавай, —
той си отива във бойното поле,
бой да се бие със върли душмани,
със върли душмани — звереки тирани,
да си отърве милния народ.
Аз зная, мале, мил съм ти много,
но какви, майко, какво да сторя,
кат си ма, майко, юнак родила,
та мойто клето сърце не трае
във робство да вехне, във робство да тлее...

Но тук в Дряновския манастир четата била обградена от голям брой турски аскери и башибозуци. И поетът описва този момент със затрогващи стихове:

... И ето: гръм, и друг, и трети
над манастира се разнесе.
Аллах! — ревноха враговете —
и нашите с ура и песен
отвърнаха им с дружен гръм.

И пламна бой, жесток, неравен,
изви се дим, потече кръв.
Един бе срещу сто изправен,
но българинът в боя пръв
да бъде гледаше и смело
излагаше геройско чело
и падаше във кръв облян.
Там всеки малък бе титан.

(Из поемата „Бачо Киро“, от Йордан
Ветвинов, гр. София, 1937).

Известно е как турската власт тогава се справи с въстаналата българска рая. И до днес тук в стената на манастирската църква личат пораженията на гюлетата от топовете на дошлия от Шумен с 10.000 войска Фазлъ паша, изпратен да потуши въстанието.

Когато обкръжаващият обрч на турския аскер и башибозук все повече и повече се е стеснявал около манастира и топовните и пушечни гърмежи се смесвали с дивия рев на фанатизираните анадолци и манафи, в същото време малката дружина с войводата поп Харитона и сладкопейния народен учител Бачо Киро в манастирската църква са пеели безстрашно:

„С нами Бог, разумеете язици, и покарайтеся, яко с нами Бог; аще бо паки възможете, и паки побеждени будете: яко с нами Бог“.

Девет дни продължила неравната борба в манастира, гдето малката дружина показала чудеса от храброст. Развръзката била ускорена след обгоряването и ослепяването на войводата поп Харитон, което се случило както пише Писанието: „Ще поразя пастиря, и ще се пръснат овците“ (Марк. 14:27).

На 8 май 1876 Фазлъ паша, през трупове, кърви и развалини, влязъл в горящия манастир.

Ранените били избити, пленените били осъдени на смърт, народът — сплашен, звездата на Свободата — временно угасена...

Бачо Киро, съден в Търновския извънреден съд и осъден на смърт чрез обесване, дал прекрасен урок и на турци, и на българи, как трябва достойно да се служи на народа и колко сладко е за човека да умре за Свободата на отечеството си! В Търново пред смесения извънреден съд, в който заседавали турци и българи, Бачо Киро — народен учител, църковен певец и проповедник на Евангелието Христово; Бачо Киро — поет, революционер и християнин; Бачо Киро — поборник за правда и любов, за братство и човешки правдини — почнал на турски да поетизира и дал на съдните следния горд отговор:

¹ Реч на Великотърновския митрополит Софроний при откриване на църковно-народното юбилейно тържество — 80-годишнината от Дряновската епопея — на 16 септември, неделя, 1956 в историческия Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил“ при гр. Дряново.

... Бен бир Бачо Киро им,
 тюрктен коркман, комита им,
 шишане умузама тактѣм,
 Дрянова манастиря булдум.
 Хакѣмъ арамаа бен чиктѣм,
 иши да кендим бойнома тактѣм!
 (Аз един Бачо Киро съм,
 от турчин не се плаща — комита съм.
 Пушка на рамо наметнах,
 Дряновския манастир намерих;
 Правото си да дира
 аз възстанах (излязох),
 и сам въжето
 на шията си наметнах).

О, скъпи синове на българския народ, преданни чада на нашата Българска църква, да бъде Божие благословение, мир и покой на вашите души!

Поп Харитоне, юнак балкански, безстрашният войвода, горд орел на Габровския наш Балкан, брат и възпитаник на Преображенския манастир, огнище свещено на благочестие и родолюбие, саможертвеник за Вяра Христова православна и за рода болгарскаго!

Даскал Бачо Киро, прославен син на Бяла черква, смирен послушник на Батошевския манастир, безкористен учител и будител народен, поет и революционер, ти пушка на рамо наметна, в Дряновския манастир дойде и като български комита, безстрашно против турците въстана, гордо и смело поиска своите и на народа права и свободи!

След 80 години от вашата саможертва, ние дойдохме тук, на вашето лобно място, да се поклоним с дълбока и неизменна признателност.

О, безсмъртни духове на добър народен пастир и на примерен народен учител, вашето възвишено дело от името на Църквата и Училището за свободата и независимостта на народа и на отечеството е за нас свещен завет, който потомствата ще трябва неизменно да изпълняват!

А ето тук между вас е и Димитър Русчуклийчето, левент байрактарин-знаменосец, който развя и понесе знамето на четата с Кръста и с изvezаните две огнени думи, две мощни криле, на които четата полетя: свобода или смърт!

И заедно с вас под същото знаме бяха наредени и други свещеници, учители, селяни, граждани, но най-много от въстаналите села на Търновския революционен окръг: Бяла черква, Михалци, Мусина, Вишовград, Дичин, Голямо Яларе, Балван, на брой около 200 души, вдъхновени от една обща идея — освобождението на българския народ от петвековното турско владичество; укрilени от една обща надежда, изразена в три имена: Бог, Русия и българския комита, и ръководени от един общ лозунг: свобода или смърт!

О, вие, безсмъртни духове, борци за вяра и за свобода, творци на легендарната Дряновска епопея, хвъркнете сега от вашите небесни селения и елате с мир и братска любов при нас, които дойдохме тук съборно да чествуваме вашия геройски подвиг, вашето свето дело, вашата велика изкупителна саможертва за свободата на България!

Вечна слава на героите от Дряновската епопея!

Въздействието на словото Божие върху човешката душа за пробуждане на религиозния живот

Всичко съществуващо като творение на Бога носи върху себе си неунищожимия печат на Божията премъдрост и на Божието всемогъщество и оказва въздействие върху човешката душа да се отключи за Бога, да почувствува Неговото свето битие и величие и да влезе в общение с Него. Все пак най-непосредни въздействия от Бога човешката душа изживява, когато в нея проникне **Божие слово**, запечатано в страниците на св. Писание. Тук Сам Бог отправя Своето животворно и спасително слово към човеците, защото „всичкото Писание е боговдъхновено“ (2 Тим. 3:16). Въздействието на словото Божие върху човешката душа — за пробуждане на нейната религиозна предразположеност и насоченост и за задоволяване на нейните религиозни нужди чрез постигане на богообщение и спасение — по своята благодатна сила и по своите безбройни „плодове“ не може да бъде надминато от нищо друго. Словото Божие говори направо на човешкото сърце и намирата отклик в най-съкровените му дълбочини, защото те имат битийно сродство с него. То е Божие слово, а ние сме сътворени по Божи об-

раз; следователно то е твърде близо до нас: то е в устата ни и в сърцето ни (Втор. 30:14; Римл. 10:8).

Оттук се обясняват жаждата и копнежът на човешката душа за откровенията на словото Божие. „Те — според думите на псалмопевица Давида — са по-желани от злато, и дори от множество чисто злато, по-сладки от мед и капки от вощен мед“ (Пс. 18:11). Заради това псалмопевецът Давид изповяда на Бога: „Очите ми чезнат за Твоето слово“ (Пс. 118:123). Жаждата за откровенията на Божие слово е всеобща — всеки човек по сътворяване и по назначение е предразположен да копнее и да се стреми да узнае словото Божие, защото неговата основа е истината (срв. Пс. 118:160) и безпределен е мирът у ония, които живеят в съгласие с него (Пс. 118—165). Израз на тази жажда за откровенията на словото Божие е дал и Гьоте чрез устата на своя Фауст. Според него, щом човек усети в душата си някакво предчувствие за Божественото, той започва да се прекланя пред Свръхземното и да копнее за откровенията на словото Божие:

„Надземното се учим ние да ценим,
тогаз към откровение ний се стремим,
което нийде по-достойно не грее,
отколкото в Новия завет сияе.“

Словото Божие прилича на семе. Когато то бъде посеяно в човешкото сърце и там попадне на благоприятна почва, то бързо хваща дълбок корен, развива се и дава стократен плод. Словото Божие, което идва от „Отца на светлините“ (Иак. 1:17), само е божествена светлина, която озарява и просвещава (срв. Пс. 118:130) цялата душа на човека и устремява погледа ѝ към Бога. Новозаветното слово Божие е наречено Евангелие, т. е. блага, радостна вест, защото то, като намери съзнателен и свободен отклик в човешката душа, очиства я (срв. Иоан. 15:3), освещава я (Ефес. 5:26) и я води по сигурния път на спасението и на вечния живот в блаженство.

Всички други средства за пробуждане религиозната предразположеност и насоченост на човешката душа и за задоволяване религиозните нужди на вяращите са само спомагателни и имат само условно и относително значение: без действието на словото Божие те не могат да породят в човешката душа вяра в Единния истински Бог, не могат да предизвикат неизмамна надежда за спасение и не могат да създадат чиста и нелицемерна, божествена любов. Св. апостол Павел пише: „Как ще призват Оногова, в когото не са повярвали? Как пък ще повярват в Оногова, за когото не са чули? А как ще чуят без проповедник? . . . И тъй, вярата иде от слушане, а слушането — от слово Божие“ (Римл. 10:14, 17). Чрез ярката и непотъмняваща светлина на благовестието за славата на Господа Исуса Христа (срв. 2 Кор. 4:4—6) Бог озарява сърцата на хората и ги ръководи по пътя на богопознанието и спасението. Затова именно прекрасни са нозете на онези, които благовестят за Бога и за доброто (срв. Ис. 52:7; Римл. 10:16).

Човешката душа в своя силен копнеж и жаден търсеж на Бога всъде може да намери някои следи от всемогъщото Му творчество и от действията на премъдрия Му промисъл. Но тя сама е безсилна да се издигне до Бога и да влезе в общение с Него, ако Той Сам не я призове към Себе Си със светото Си слово и не разтвори отеческите Си обятия за нея. Въплотеният Бог-Слово отправя към всички люде Своята спасителна благовест, но никой човек не може да дойде при Него, ако не го привлече Бог-Отец и ако не му бъде дадено от Него (Иоан. 6:44, 65).

Извънредно поучителни в това отношение са обръщането към Бога на блаж. Августин и неговото приемане на християнската вяра. Чрез изучаване на философията, главно на съчиненията на Платона, на Цицерона и на новоплатониците, и чрез вдълбочен философски размисъл блаж. Августин се издигнал до ясни предчувствия за съществуването на Бога и до някаква непостоянна и нетвърда вяра в Бога. Във философските съчинения блаж. Августин открил Бога, както от върха на някоя планина се забелязва родината на мира, без обаче да може да се намери пътя, който води към нея, а напразно се лута из затънени и непроходими места, гдето дебнат и нападат бегълците и разбойниците заедно със своите

главатари, лъвовете и драконите. Това не можало да удовлетвори душата на блаж. Августин, която искала несъмнено да се убеди в съществуването на Бога, да Го познае и обикне и най-вече да влезе в непосредно общение с Него — да се избави от измъчващите го призраци на религиозните съмнения и колебания, да се освободи от робските окови на греховете, пороците и страстите и да тръгне по пътя на добродетелния подвиг и на спасението. В такова душевно състояние той започнал жадно да чете и да изучава св. Писание. И тогава той намерил в него пълната истина за Бога и бил му посочен Единственият Спасител на човечеството в лицето на Исуса Христа, Който заради нас и за нашето спасение се смирил до кръстна смърт. В сравнение с опасния и безизходен път на философите посоченият от св. Писание път е сигурен; той води направо във възделената родина на мира и се охранява от грижите на небесния Цар; по него не разбойничат онези, които са напуснали небесното воинство, защото те бягат от този път, тъй както се бяга от мъките. По този начин душата на блаж. Августин се възпламенила за вярата в Бога и в нея се породило силно желание да тръгне по спасителния път на Христа Бога. Сега обаче в нея се започнал страшен кипеж и се повела ожесточена борба: греховете и пороците отстояват себе си и не искат да се отдръпнат. Ала и образът на Христа Спасителя все по-ярко блестял със Своята пленяваща и милваща светлина из прочетеното от св. Писание. Всред своята душевна мъка блаж. Августин чул да се отправя към него из св. Писание благият призив на Христа Спасителя: „Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и аз ще ви успокоя“ (Мат. 11:28). В страниците на св. Писание се очертавала нравствената красота, духовното величие и победната сила на християнските добродетели, които все по-силно завладявали душата на блаж. Августин. Но греховната предразположеност била все още жива и действена у него; тя не освобождавала своя пленник и парализирала волята му в нейния устрем към Бога и доброто. Все пак словото Божие възпламенило в душата на блаж. Августин религиозния огън, който макар и да не можел да изгори страстите и пороците, насочвал към Бога и към жадно очакване на Божията благодат. В това състояние на силен копнеж по Бога и на тревожно безсилие да се издигне до Бога блаж. Августин чул Божия глас, който пак чрез словото Божие му посочил пътя на спасението. Глас от небето му казал: „Вземи и чети! Вземи и чети!“ Той веднага взел Новия завет, отворил го и прочел му се приковали към следните думи: Да не се предаваме „нито на срамни гощавки и пианство, нито на сладострастие и разпътство, нито на раздор и завист; но облечете се в Господа нашего Исуса Христа, и грижите за плътта не превръщайте в похоти!“ (Римл. 13:13—14). Божията благодат посочила на блаж. Августин спасителния път и му дала сили да върви по него. „Щом прочетох докрай това изречение — изповяда блаж. Августин — сърцето ми се озари от светлината на упованието и на сигурността и цялата нощ на съмненията беше разпръсната“.

Вследствие на изключителната важност на св. Писание за събуждане на религиозната предразположеност и насоченост на човешката душа и за успешно вървене по пътя на спасението, Църквата Христова винаги е считала, счита и ще счита за своя първа и най-важна мисия да благовестува словото Божие, да проповядва Евангелието, което единствено е „сила Божия за спасение на всеки вярващ“ (Римл. 1:16; срв. 1 Кор. 1:18). И горко на онези, които са призвани от Бога да благовестуват словото Божие и изменят на това си призвание или го извършват с немара

(1 Кор. 9:16—17), защото те по този начин не изпълняват Божия поръка и лишават от духовна светлина и от вечно спасение хората, които са Божии възлюбени чеда и техни скъпи братя.

И тъй словото Божие, с внедрената в него божествена мъдрост и благодатна мощ, упражнява най-силно въздействие върху човешката душа, за да може тя да отключи вратите на сърцето си за Бога и да започне активен религиозен живот в богообщение и в християнско добродетелно подвизничество.

Д-р Ив. Г. Панчовски

На поклонение при св. Ивана Рилски

Днес сутринта на гара София край влака за Петрич имаше голяма навалица. На влака се качваха големи поклоннически групи, водени от техни ръководители-свещеници. Утре е първи ноември. В Рилския манастир тържествено ще се празнува „Очев ден“ — празника на св. Ивана, основателя на манастира, вечния и несменяемия негов игумен. Всеки бърза да стигне там своевременно, за да присъствува на нощната служба — „бдението“.

Един висок, представителен свещеник с побеляла вече коса и брада, изглежда опитен ръководител, доведе своето братство от 65 жени и 3 мъже 1 час преди тръгването на влака. Настани ги в по-предните вагони, като им обясни, че на гара Кочериново ще има прехвърляне в теснолинейката, та да са по-близо до целта.

Пет минути преди тръгването на влака, пристигна запъхтен друг, по-млад свещеник, с подстригани коса и брада, с шапка-бомба на главата. Оказа се, че те са пристигнали в София още предния ден, обиколили из София и там нощували в един хотел. Свещеникът води за пръв път братството си на Рилския манастир и е неопитен. За малко щяха да изпуснат влака. Благочестивите жени от Русенския край, които пътуваха със стария свещеник, сториха път на новодошлия свещеник. А повече от жените от братството му останаха да стоят между скамейките на вагоните. Младият свещеник, както се разбра, беше от Варненския край. Казва се о. Методий, а старият — о. Василий. О. Методий твърде се зарадва, че му се случи да пътува с о. Василий, който има голяма опитност, понеже води своето братство на поклонение при св. Ивана Рилски вече за 12-ти път. През време на пътуването те се разговориха. Стана въпрос и за това: защо св. Иван Рилски се нарича чудотворец.

— Разбирам, каза о. Методий, за тези чудеса, които са описани в Новия завет и въобще в св. Библия, но сега да стават чудеса, не ми се вярва! Преди всичко, сега в нашия модерен XX век ние нямаме основната предпоставка, за да стават чудеса: вярата у съвременните християни е твърде слаба и по тази причина чудеса не могат да се извършват.

— Щом казвате това, възрази о. Василий, вие значи не познавате добре нашия народ. Нашият народ е благочестив и чудесата продължават да се извършват и сега, през XX век. Неверие, което е обхванало мнозина, не пречи на благоче-

стивите българи да си остават предани на бащината им вяра, към Православната ни църква, която е запазила през тъмното петвековно турско политическо и гръцко духовно робство нашата българска нация, нашия език и нашата вяра. Аз, о. Методие, както ви казах, вода вече за 12 път моето братство при св. Ивана Рилски на поклонение. Желаящи да отиват заедно с мене има винаги много. Само материалните средства не всекиму позволяват да тръгне. Но трябва чисто-сърдечно да ви кажа, че тези сестри от братството, които посетят даже веднаж Рилския манастир и узнаят за чудотворствата на св. Ивана Рилски, стават най-ревностни апостоли, които подготвят желаещи за догодина и те да се запишат и да тръгнат на поклонение.

— Прощавайте, че ще ви прекъсна, каза о. Методий, но бихте ли могли да ми кажете поне за един конкретен случай, за някое достоверно чудо, станало чрез благодатната помощ на св. Ивана Рилски?

— Искате да ви разкажа за някой конкретен случай. Добре. Аз знам много такива конкретни случаи, но ще ви разправам за един, на който бях очеvideц.

— Хайде, де! Очеvideц! Значи видехте със собствените си очи чудото! Интересно. Моля. Моля. Напрегам вниманието си, за да ви чуя.

— Всички жени от вагона се струпаха при стария дядо поп, за да го чуят.

— Това се случи преди три години, започна повестуването си о. Василий. Водих, както и сега, сестрите от нашето братство на поклонение при св. Ивана Рилски. Когато стигнахме София и се прехвърлихме в Петричкия влак, с нас заедно в същия вагон пътуваше и едно друго братство от софийските села. Водеше го техният свещеник, един почтен свещеноиконом. Разбрахме, че между тях пътува и една 70-годишна бабичка, която от 10 години е била няма и малко безпаметна. Тя отиваше при св. Ивана с голяма вяра, че ще ѝ помогне. Нейните синове я водили по различни болници при лекари специалисти, но никой не можал да я излекува. Сега надеждата ѝ беше в св. Ивана. Тя чула, че той помага на мнозина. На връщане от манастира, така се случи, изглежда такава е била волята Божия за прослава на великия Божии угодник Преподобния отец Иоан Рилски, пътувахме пак със същия свещеноиконом и братството, водено от него. Разговорихме се с него за едно за друго. Стана дума и за чудесата на

св. Ивана Рилски. Дядо свещеноиконом ми каза: „А знаете ли, о. Василий, че онази баба Донка, която беше няма и малко безпаметна, проговори“. Запитах го как стана това и той ми обясни, че баба Донка силно вярвала, че ще получи помощ от св. Ивана. С гореща вяра тя по няколко пъти на ден е целувала мощите на св. Ивана при всяка служба, щом виждала, че отварят ковчега със светите мощи. Горещо се молила пред ковчега със сълзи на очи. Поръчала и на дежурния свещеник да ѝ отслужи молебена на св. Ивана пред светите мощи. Ходила навсякъде, обиколила светите места из манастира и околностите, където се е подвизавал св. Иван Рилски. Минала през пещерата, в която е живял св. Иван. Измила се на аязмото, от което едно време пил вода св. Иван и го осветил да има целебна сила за вярващите, които идват тук на поклонение. Постепенно през време на нейното пребиваване в манастира тя започнала да проговарва. Наистина, говорила още бавно, но всичко добре се разбираше, когато по-рано нито дума не е могла да продума. Пожелах и аз лично да видя баба Донка и да поговоря с нея, за да се удостоверя „фактически“, както се казва. Ние, уж вярваме, но пак искаме да видим с очите си и да чуем с ушите си. Баба Донка беше на края на вагона. Отидохме при нея — аз и о. свещеноикономът. Заварихме я точно, когато тя разправяше нещо на всички и то с висок и много ясен глас, така че не само аз, а и о. свещеноикономът се очуди и ми пошепна: „Гледай я, баба Донка, каква проповедница излезе от нея“. Като ни виде, баба Донка стана, целуна ръката на о. свещеноиконома и на мене и каза, обръщайки се към о. свещеноиконома: „Сега, дядо попе, слава на Бога и на св. Ивана, на менѐ ми светна всичко. Преди, някоя клапа в главата ми не работеше. Нашите доктори не можаха да поправят тази клапа, а ето св. Иван сега я оправил. Откакто се качих във влака, за да си замина, аз се почувствувах вече напълно здрава. Язык за парите, гдето похарчихме по докторите. Що не се сетих аз по-рано да дойда при св. Ивана, той да ме излекува, а слушах синовете си. Те уж са учени, та ме лъгаха, че докторите много знаят и могат всякакви болести да лекуват, а ето виждате, че св. Иван е бил по-голям доктор“.

Набожните бабички само се кръстеха, като научиха за тази чудесна случка с баба Донка.

— Вижте какво ще ви кажа, прекъсна го о. Методий. — Този случай, който ми разправихте, наистина е много интересен. Напълно вярвам на думите ви. Не се съмнявам, че предадохте случката точно. Но аз мисля, че тук оздравяването се дължи главно на самовнушение. Преди години във Варна имаше един стар лекар Тодоров, който лекуваше чрез внушение и постигаше големи резултати. За него може да се каже, че е вършил чудеса.

В разговора неусетно мина времето. Влакът стигна гара Кочериново. Навалицата, блъсканицата беше ужасна. Всеки гледаше да изпревари, за да заеме място в малките вагончета на теснолинейката.

О. Василий и този път излезе по-предвидлив като по-опитен. Той предварително обясни както на о. Методий, така също и на всички сестри от неговото братство да не слизат откъм гарата, която се намира от лявата страна на пътуващия влак. а да слезнат всички от дясната страна, където стои вече под пара влакът за Рилския манастир. Те, заедно с братствата, успеха да изпреварят другите пътници и заеха места в малките вагончета, които не бяха напълно празни. Там вече преди тях се бе настанило едно братство от Македонския край от Петричко, пристигнало с влака от Благоевград, заедно с техния свещеник. Отците Василий и Методий се запознаха с този събрат, който се казваше о. Григорий. Оказа се, че той пътува с малка групичка от 15 души, между които едни родители водят парализираното си дете — момче на 7-годишна възраст. О. Григорий и друг път е отивал на Рилския манастир. Към манастира са ходили неведнаж повече от членовете и членките от братството му, които той води сега. Като се освободили от полската работа, спечелили някой лев от производството си, решили да посетят манастира за празника на св. Ивана.

Неусетно времето минаваше. Влакчето правеше на някои гарички по-голям престой, за да снабди машината със запас от вода и да насъбере по-голям запас от пара, след което машината изсвирваше и запъхтяна с по-голям устрем преминаваше нагоре през големите наклони. Малкият Гошко много се измъчваше, загдето и той не можеше да слеза от вагончето на спирките, за да види околностите. А той много се интересуваше от всичко, още повече, че за пръв път отиваше при св. Ивана. Когато влакчето стигна гара „Рилски манастир“ и кондукторът извика: „Манастира! Слизайте всички!“, всеки започна да бърза, да прибира багажа си и да тръгва към манастира, до който имаше още 10 минути път пеша. Родителите на Гошко и те взеха да нарамват багажа си, а за него още не бяха се погрижили. Той обаче сам слезна от пейката, на която седеше във влака, и каза на родителите си: „Аз ке одам“ и тръгна самичък из вагона и догдето родителите му да се сетят какво става, Гошко изрипа из вагона надолу и тръгна по линията измежду навалицата.

— А бе, Христо, каза очудена Гошкова майка на своя съпруг, какво стана с нашия Гошко: свети Иван му даде здраве!

— Чудни са делата Божии! — каза старият свещеник о. Василий, като видя станалото, и започна да се кръсти. Слава на Бога и на св. Ивана Рилски, велик чудотворец! Виде ли, отче Методий, как изцедява св. Иван болните! Несъмнено Бог те удостои да видиш това чудо със собствените си очи, за да се убедиш напълно и да закрепиш вярата си.

— Виждам, отче Василие, недоумявам и се ужасявам, отговори о. Методий, и заедно тръгнаха към манастира.

„Една република на монаси“

НОВА КНИГА ЗА СВЕТА ГОРА

(Jean Décarreaux, *Une République de moine*. Arthème Fagard, Париж, 1956, 156 страници)

„Една република на монаси“ съставлява пореден номер 22 от прекрасната библиотека „Еклезия“, издавана от голямата парижка издателска къща Артем Файар. Авторът е католик, който за кратко време е бил гост на Света гора. Но той пише с голямо благоговение за всичко видено, чуто и прочуено веред тази хилядолетна крепост на св. Православие.

В своята книга, написана със жив, картинен и увлекателен език, авторът ни дава кратка, но доста пълна история на Света гора от най-далечно минало до днес.

Книгата започва със следните възторжени думи:

„Халкидонският полуостров, който се врязва като тризъбец в Егейско море, е предразполагал мнозина към мечтателност. Днес повече от всеки други път, изглежда, любопитство и съчувствие, придружени с благосклонност, изпълват душата на посетителите на онази източна част на този тризъбец, където се предава от век на век, усамотен, волеви, ревнив към своята тайнственост, византийският монашески живот на Средновековието. Всред това свещено отшелничество, управлявано от столетия по неизменни закони, които го предпазват от всяка светска зараза. . . се движи раса от мъже без деца, която се възобновява повече или по-малко редовно, но винаги в достатъчно количество, за да не остават манастирите без монаси“ . . .

След като в 13 страници хвърля общ поглед върху Православието вобще, авторът разглежда последователно организацията на монашеския живот в Света гора, духа на Атон, неговото изкуство и пр. После се спира доста обширно на някои по-големи и по-прочути манастири: Вато-

пед (който той нарича „перла на източния бряг“), св. Лавра („най-богатият“ от всички атонски манастири), Дионисиос, Зограф, Хилендар и пр.

Авторът описва със възхита българския манастир Зограф, но прави и някои обезпокоителни за нас констатации:

„Живописно разположен всред обилно зелена долина, покрита с южни дървета, Зограф, всред маслини и кипариси, представлява картина тъкмо за художника. . . Входът, вътрешният двор са изящни и хубави. . . Трите дълги етажи на гостоприемницата са обширни и станте, с по две или три легла, доста чисти. У славяните, като у всички хора на Севера, цари грижа за ред. Но в този манастир, който е бил много богат и само допреди 25 години е имал 335 българи, останалите днес около 40 монаси не проявяват много живот. Едва ще видиш някой монах“ . . .

Тъжна и обезпокоителна констатация. Чуждестранният пътешественик установява това, което и ние знаехме отдавна, именно, че към 1952 година манастирското братство на Зограф е наброявало 36 престарели монаси, всички българи с будно народностно съзнание, но угнетени при мисълта, че, с тяхната смърт, манастирът ще престане да бъде това, което е бил в продължение на столетия. . .

Книгата съдържа ценна библиография за писаното в най-ново време за Света гора, две карти и дванадесет много хубави, ценни и интересни репродукции на места, лица и неща.

Изданието е луксозно.

Книгата се чете с интерес и наслада.

Л. Чолаков

КОМЮНИКЕ

ЗА ПОСЕЩЕНИЕТО НА РУСКАТА ЦЪРКОВНА ДЕЛЕГАЦИЯ В СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ, НА ЧЕЛО С ВИСОКОПРЕОСВЕЩЕНИЯ КРУТИЦКИЙ И КОЛОМЕНСКИ МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЙ (2—12 ЮНИ 1956)

Предложението за размяна на гостувания между нас беше твърде просто и се заключаваше в това, щото църковни деятели от някои църковни членове на Националния съвет на църквите да посетят църковни деятели в Съветския съюз като израз на добра воля и за задълбочаване взаимното разбирателство, та след това по възможност да се постигне съгласие по въпросите, засегащи двете страни. Беше организирано връщане на гостуването.

Такава размяна на посещения от самото начало беше възприета като църковно дело. Макар ние

да се надяваме, че това, което вършим, ще послужи за ослабване на напрежението между нашите народи и следователно ще послужи на делото на мира, което е желание на болшинството хора в света, толкова повече нашата основна цел си остава установяването на такива нормални отношения, които, по наше мнение, никога няма да бъдат прекъснати по никаква причина между църквите, които изповядват послушание на Единия и Същ Господ Исус Христос.

Вторият етап на нашата дружба беше повече ободряващ, отколкото първия. Ние вярваме, че

когато се молихме, беседвахме и пътешествувахме заедно, нас ни ръководеше Св. Дух.

Ние се стараехме да поставим себе си в такова положение, при което се откриват различните аспекти на нашия религиозен живот, и да обясним тези положения през време на официалните обсъждания и лични преговори. Тези опити ни помогнаха да постигнем (да почувствуваме), че ние имаме един Бог и че се стремим, всеки по свой собствен път, да свидетелствува за Неговия съд и благодат и да приведе народите към признаване всемогъществото на Неговата любов.

Ние постигнахме успех във взаимното ни разбирателство благодарение на нашето общуване и разговори. Но между нас има дълбоки и много важни различия; обаче по ония въпроси, по които не сме постигнали съгласие, ние решихме да се стараем да постигнем по-голямо разбирателство, и по пътя на такова разбирателство да успеем да намерим по-добре истината.

Познаването на истината ще ни помогне да се освободим от греха на враждата; то ще ни помогне да служим един другиму и да създадем мир между хората и народите. Вярата, свободата и правдата са най-важните и необходими данни за траен мир. Такъв мир е възможен само тогава, когато люде и народите признават помежду си човешко достоинство, без нарушаване на общата свобода, и когато те ще обладават правото

и свободите съгласно християнското схващане за човешкото достоинство. Да се поддържа достоинството на човешката личност и да се опазва това достоинство е особено необходимо за църквите за достигане взаиморазбирателство в християнското братство.

Това двустранно посещение винаги е било смятано само като първа стъпка към установяване на приятелски и водещи към взаимно разбирателство отношения между нашите църкви. Поради туй, това гостуване е само начало на отношения, които надяваме се ще бъдат редовни, постоянни и все повече искрени.

Ние обсъдихме планове за продължаване обмяната на информации и мнения всред широките църковни кръгове в двете страни. Ние сме длъжни да се научим на много неща едни от други. Ще са потребни умение, настойчивост и най-сериозно и задълбочено изучаване, преди нашите широки църковни кръгове да могат да общуват помежду си с взаимно разбиране, любов и доверие.

В миналите векове, когато отношенията между народите са били така сложни, каквито са понастоящем, се говорело, че християните сплотявали света. Дай, Боже, и ние да можем да изиграем същата роля!

Гр. Нюйорк, 13 юни 1956

(ЖМП, 6/1956)

Проблемите на мира

ДОКЛАД, ИЗНЕСЕН ОТ КРУТИЦКИЯ И КОЛОМЕНСКИ МИТРОПОЛИТ НИКОЛАИ ПРИ ВЗАИМНИТЕ СЪБЕСЕДВАНИЯ МЕЖДУ РУСКАТА ЦЪРКОВНА ДЕЛЕГАЦИЯ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА АМЕРИКАНСКИЯ НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА ЦЪРКВИТЕ В ГРАД ГРИВИЧ, САЩ, НА 5 ЮНИ 1956

Ние, представителите на християнските църкви в Съветския съюз, дойдохме у вас за да ви върнем визитата и с намерение да задълбочим общението между християните на нашите страни. Това наше намерение, което въодушевява днес християните в цял свят, се поражда не само от съзнание за разделението, което преживява човечеството, но и от стремежа да се намери път към решаването на въпросите, които го вълнуват.

Националният съвет на християнските църкви в Съединените щати на Америка изрази отношението си към съвременното полжение на нещата в направеното от д-р Ван-Кирк изявление в Москва, при нашата първа среща. Това изявление беше тогава основа за обмяна на мнения, които се оказаха много полезни.

Сега ние считаме за необходимо да задълбочим разсъжденията си за пътищата по умиротворяването на човечеството, като изхождаме от възгледите на нашите църкви върху съвременните проблеми. Тези възгледи са изложени в следните тезиси, които отговарят на въпросите, засегнати в изявлението на делегацията на Националния съвет на църквите в Съединените щати на Америка.

I. Ние, християните, които живеем в Съветския съюз, сме убедени в това, че нашата църква, която всекидневно възнася молитви към Бога „за мир в целия свят“, е установила правилно отношение към съвременната проблема на меж-

дународния мир, което се определя от християнския дълг за поддържане на всяко мероприятие, водящо към умиротворение на народите. В този смисъл дейността на всяка организация, която се бори срещу заплахата от нова война, е достойна за одобрение и поддръжка от страна на християните. В същото време ние си даваме ясно отчет за неизбежността на едно такова положение, когато християните, които живеят в различни страни и при различни условия, ще са длъжни да отстояват запазването на международния мир с достъпни тям средства, с които разполагат. С тази именно цел ние бихме искали да продължим обмяната на мнения по въпроса за създаване на единен християнски фронт срещу заплахата от нова световна война;

II. Нашето схващане за международния мир е основано върху Евангелието на Господа нашего Исуса Христа и върху опита на църковния живот. Още от самото начало на своето историческо битие Руската православна църква, както и останалите наши църкви, работи върху умиротворението на човешките души по пътя на любовта към Бога и към ближния. Църковният опит свидетелствува, че вътрешното устройство на християнина всякога служи като източник на мир за ония, които го окръжават, семейството, обществото и народа. Цялата история на нашата църква и на другите църкви е пълна с примери на богоугаждане и преобразяване на околния

свят в духа на християнската любов и правда. И днес нашите църкви, отделени от държавата и нейните работи, не се затварят в себе си, а постоянно търсят „онова, що служи за мир“ (Римл. 14, 19), и затова още от самото свое начало „поддържат политика, която води към установяване на мир и справедливост в целия свят“. Същото казва за себе си и Националният съвет на църквите в Съединените щати на Америка (гл. изявленията на д-р Ван-Кирк) и това единство по такъв важен въпрос не само ни радва, но и предразполага към искрено, братско общение с американските християни с надежда за съвместно укрепване в едни и същи мисли, чувства, намерения и действия;

III. В изказването на д-р Ван-Кирк се казва, че „мирът е плод на вярата, свободата и правдата“. Действително, като вярваме в Бога на любовта и милосърдието, ние придобиваме любов към Него и поради Него към всички хора, като познаваме истината, ставаме свободни от греха на неприязнята и враждата, за да служим с любов един другиму; и като съблюдаваме евангелската правда, творим справедлив мир между човеците и народите. Следователно, вярата, свободата и правдата се явяват най-важните условия за достигането на устойчив мир. Това пък значи, че такъв мир е възможен само тогава, когато отделните хора и народи вярват взаимно в своите добри намерения, признавайки един другиму достоинството му и не нарушавайки един другиму свободата; когато се окаже, че обладават права и свободи, съответстващи на християнското схващане за достоинството на човека. Затова, като изхождаме от достоинството на човешката личност, като образ Божии и в оправдание на това достоинство, необходимо е да се води борба с недоверието, побеждавайки го със силата на християнската солидарност. Необходимо е да има повече светост върху светото място, та всички християни да заменят думите за мир с живо служене на Бога. Тогава ще се стопи ледената стена на недоверието и враждата между хората и ще има Един Пастир;

IV. Руската православна църква, както и другите наши църкви, не води борба за власт, за съществуване, за материални блага. Ние се борим против враждата за единение между хората под главенството на Христа. Поради това областта на политиката се явява чужда за нашата църква. Обладвайки обаче висшето познание за живота, тя не оставя без оценка нито едно житейско явление и на всяко от тях намира място в домостроителството на нашето спасение. В този смисъл, такова явление на международния живот като Организацията на обединените нации се явява школа за общуване и мирно сътрудничество на народите — големи и малки — в дух на равноправие и взаимопомощ. Поради това, необходимо е да употребим всички възможности на християнско влияние, тази международна организация да продължава своята работа в духа на принципите, поставени в основата на нейния устав;

V. Ние сме убедени, че с по-нататъшното укрепване авторитета на Организацията на обединените нации и нейните функции, всички международни проблеми, които ни вълнуват, ще получат мирно разрешение. Докато обаче този идеал на мирния живот още не е постигнат, необходимо е за християните да се обединят за преодоляване на възникналите трудности. Главната трудност между тях е моралната трудност на недоверие, която пречи на нашите страни да изяснят докрай и да приемат всички условия на мира и сътрудничеството. Като начало е достатъчно договарянето за прекратяване надпреварването във въоръжаването, установяване на международен контрол върху производството на атомна енергия, а така също и на всестранно и контролирано съкращаване на всякакво друго въоръжение при посредничеството на Организацията на обединените нации. Нека за такова договаряне да липсва доверие, затова пък съществува достатъчна морална предпоставка — общо съзнание за безмислеността на атомната война и общото убеждение в това, че никога от нас не желае такава война. Да усилим това съзнание чрез нашето християнско единомислие би значило да преодолеем онова недоверие, което още пречи на нашите народи да тръгнат заедно по пътя на мира;

VI. Ние считаме, че е необходимо да засилим участието на едни народи в злата участ на други, наши братя, които носят в себе си същия образ Божии, и тогава проблемата за колониалните и зависимите народи ще бъде решен по християнски. Това решение ще включи в себе си както помощта за слаборазвитите страни, така и пътя са самоопределението на малките народи. Поради това на нас остава само да съдействуваме за мирното премахване на колониализма и да се радваме на възраждането на малките народи. Що се отнася до народите още не узрели за самоопределение, то системата на опека под контрола на Организацията на обединените нации би могла да намери полезно приложение;

VII. Отбелязвайки с удовлетворение сходството в нашите възгледи по повечето най-важни въпроси на международния живот, ние се надяваме, че тази среща още повече ще задълбочи разбирателството помежду нас и ще ни помогне да противопоставим на страшния Голиат на сляпата вражда светлата и смела сила на Давида, който против щита и копие се изправя с името на Бога за висша правда на живота, за мир и щастие на народите.

И аз отново повтарям, както говорих в Москва, че ние сме готови да обмислим и проучим всякакви мерки и пътища към християнско общуване в делото за запазване на мира. Ние считаме, че нашето съгласие по основните въпроси на проблемата за мира е фактор от голямо международно значение в делото на обединението на християните по въпросите за мира на земята.

(ЖМП, 8/1956)

Превел Цв. Николов

ЦЪРКОВЕН АМВОН

Евангелието не е човешко дело

Слово за Неделя седма след Кръстовден

„Известявам ви, братя, че Евангелието, което аз благовестих, не е човешко, защото и аз нито го приех, нито го научих от човек, а чрез откровение Исус Христово“ (Гал. 1:11—12).

Има хора, които мислят, че Евангелието на Господа Исуса Христа е обикновено човешко дело — творение, създадено от човеци като нас. Така мислят обикновено тия, които не са наклонни да вярват изобщо в Бога. Човек, който по една или друга причина не е развил усета си за Божествената действителност; който не вярва във всемогъщия Творец и Промислител на света, трудно може да повярва в Бога-Спасител, явил се в човешки образ на земята, за да избави хората от грях и смърт и ги увековечи.

Невернето в Евангелието не е ново явление. То е толкова старо, колкото е старо и самото Евангелие. Бог се явил в плът, Богочовекът извършил велики чудеса на милосърдие и любов към изстрадалите от греха хора. Един вярвали в Него, обичали Го безкрайно и Го следвали с чай-голямо въодушевление. Други, които не могли да се освободят от старите си разбирания и предразсъдъци, не могли да повярват в Него, макар че самите те били свидетели на божествената всемогъща сила, която излизала из него. Приписвали делата Му на „Веелзевула, бесовския княз“ (Мат. 12:24).

Такива хора имало и през времето на апостолите. За такива споменава св. ап. Павел още в началото на посланието си до галатяни. Тук той пише: „Чудя се, че тъй скоро преминавате от Оногово. Който ви е призвал чрез благодатта Христова, към друго благовестие; не че има друго благовестие, но има някои, които ви смущават и искат да изопачат благовестието Христово“. За да покаже колко е важно и съдбоносно първите христиани да стоят твърдо във вярата и да се бранят от тия, които са си позволили да изопачават Евангелието и да разпространяват друго учение, апостолът пише нататък: „Но ако дори ние, или Ангел от небото ви благовестеше нещо по-друго от това, що ние (апостолите) ви благовестихме, анатема да бъде“ (Гал. 1:6—8). Толкова силно е бил убеден апостолът в Евангелието, с такава ревност го е следвал, че е бил готов да го брани с всичките си сили и да поиска отлъчване от Църквата за тия, които го изопачавали или отричали, без оглед на тяхното достоинство. И тия, които смятат себе си най-достойни в света, подлежат според апостола на сериозно осъждане, щом се противопоставят на Евангелието, щом го отричат или изопачават.

„Известявам ви, братя, продължава по-нататък апостолът, че Евангелието, което аз благовестих, не е човешко дело“. Нека лъжеучители да ви говорят против него, вие не им вярвайте. Знайте вие, нека знае това цял свят, че Евангелието не е човешко дело.

Как апостолът доказал истинността на това свое твърдение на галатяни? Как ние, съвременните христиани, се уверяваме, че това, което той е твърдял, е истина?

Невярващите хора из средата на галатяни са могли да поставят въпрос на апостола: На какво основание ти твърдиш, че Евангелието, което благовестих, не е човешко дело, не е измислено от вас, апостолите.

Великият апостол Павел е знаел, че може да му се постави такъв въпрос. Затова веднага допълня: Евангелието не е човешко дело, „защото и аз нито го приех, нито го научих от човек, а чрез откровение Исус Христово“.

Могли са да му възразят: Ти не казваш истината; всеки човек като тебе може да смущава света, като разгласи, че имал откровение Исус Христово. С какво ти ще докажеш, че си имал наистина откровение; че това, което говориш, не е една празна измама за лековерните хора в тоя свят.

„Слушали сте, пише апостолът, за някогашното мое поведение в иудейството, че аз прекомерно гонех Божията църква и я разорявах, и преуспявах в иудейството повече от мнозина мои връстници в рода ми, понеже бях голям ревнител за отческите ми предания“ (Гал. 1:13—14). Какъв страшен ревнител на отческите предания бил наистина терсянинът Савел, преди да стане апостол Павел! В свещената книга „Деяния апостолски“ се разказва, че той още момък, пазел дрехите на тия човеци-зверове, които, пред неговото лице, с камъни убили Първомъченика св. архидякона Стефана. Когато възмъжал и укрепнал в кървавата си стъпа срещу кротките и чисти Божии чедра, той си поставил най-отвратителната задача, която може да си постави един човек на земята: да преследва и унищожава тези, които не може да разбере и да обикне. С тая си страшна мисия, възложена му от първосвещеника иудейски, той върлувал не само в Иерусалим и светлата земя Палестина, но и в околните страни. Веднаж той се явил пред първосвещеника в Иерусалим и по собствена инициатива измолил от него писма за Дамаск до синагогите там. Тези писма трябвало да бъдат за него пълномощия, подпомогнат от иудейските първенци, да издирва христианиите, мъже и жени, и вързани да ги довежда в Иерусалим.

Тръгнал Савел за Дамаск. В душата му бушували тъмни сили. Той горял от нетърпение час по-скоро да стигне в Дамаск, за да покаже на дело ревността си по нови пъклени злодеяния. Но когато вече приближавал портите на Дамаск, ненадейно го огрляла необикновена светлина от небото. В уплаха силно той паднал на земята. И чул глас, който му говорел: „Савле, Савле, защо Ме гониш?“ „Кой си Ти?“ — запитал Савел разтреперен и ужасен. Отговорът из светлината гласел: „Аз съм Исус, Когото ти гониш. Мъчно е за тебе да риташ против ръжен!“ Разбрал Савел, Кой стои пред него, и с още по-голяма уплаха запитал: „Господи, какво искаш да направя?“ Настъпил забележителен поврат в съзнанието на Савла. Господ му рекъл: „Стани и влез в града; и ще ти се каже какво трябва да правиш“. Станал Савел от земята с широко отворени очи, но никого не виждал. Хванали го за ръце спътниците му и го повели към града. Там той прогледнал и от Савел-богорец се превърнал в Павел — най-велик между великите, които земята е виждала.

В своето послание до галатяни, в желанието си да им припомни това изключително по своята важност събитие и да им изтъкне истината за Евангелието, той пише: „А когато Бог, Който ме избра от утробата на майка ми и ме призва чрез благодатта Си, благоволи да открие в мене Своя Син, за да благовестя за Него между езичниците, — аз веднага се не съветвах с плът и кръв (т. е. с един или други човеци), нито въвлезох в Иерусалим при ония, които преди мене бяха апостоли, но отидох в Арабия и пак се върнах в Дамаск“ (Гал. 1:15—17).

Апостолът научил Евангелието не от човеци, и не в името на човеци тръгнал по света да го проповядва. В Евангелието на Богочовека той видял силата, срещу която нищо в света не може да противостои, — силата, която се праща в живота да победи ада в него, да разсее всичките тревожни мъгли в съзнанието на хората, да омекоати сърцата им, да ги направи от зверове човеци. В Евангелието той видял непобедимата сила на Богочовека, срещу която

сам той се бе опълчил, въоръжен с най-лютите оръжия на сатаната. Победи ли той Евангелието? Не. Евангелието го победи. Защо? Отговор дава сам той — защото то не е човешко, а Божие дело. Ако то беше дело човешко, щеше ли той да напусне удобствата на живота си, да се отрече от всички блага на този свят, да тръгне с такава колосална духовна мощ срещу мътните и кървави потоци на живота, за да ги успокои, разчисти и прочисти? Могат ли тези, които не искат да вярват в Евангелието, което Павел е проповядвал, — Евангелието на божествената мъдрост и на безпределната спасяваща любов — да си обяснят по човешки път подвига на Павла-апостола, който, човешки погледнато, няма равен на себе си, — едно от най-великите чудеса на историята? Как тъй Павел, един от най-възрастните гонители на Църквата, стана Павел, титан на необикновената духовна мощ, която го издигна високо в небесата и го превърна в най-светъл пример на благородство и чистота за всички хора и народи, за всички векове?

* * *

Искаш ли ти, братко или сестро, да се увериш, че това, което апостолът е твърдел и за което приел, като безбройно много други светци, мъченическа смърт, е истина,

ХУДОЖЕСТВЕН ОТДЕЛ

Вечерня в св. Петка

СКИЦА

Притварям масивната дървена врата след себе си и сякаш влизам в някакъв друг, недействителен свят: всичко заглъхва внезапно, за да отстъпи място на молитвената тишина на църквата св. Петка, която се намира в сърцето на София.

Богослужението още не е започнало. Чува се само монотонният шум от кашките на бистрата като сълза вода на аязмото, която се проежда из шуплите на карстовата скала, белееща се в църковното предверие. Две-три запалени свещи хвърлят треперлива светлина. Пред големите икони някакъв мъж е застанал в молитвено съзерцание.

Няколко стъпала надолу и аз се намирам в истинската, стара църква св. Петка: На преден план е голямата чудотворна икона на св. Мина. Пред нея винаги, по всяко време, се тълпят люде: мъже и жени, млади и стари, учени и прости — всички те, с еднаква вяра, пристъпват към обичайния с дъхави цветя образ на светеца.

На какво се дължи това обаяние, което тази църква и най-вече иконата на св. Мина упражняват върху вярващите християни? Как е станал св. Мина един от най-почитаните и тачени светци? Това може да се обясни само с неговата силна и твърда вяра, с живота и делата му и най-сетне с мъченическата му смърт. Св. Мина е най-ярък образец на нравствена сила и твърдост. Живял в жесток век, когато вярата в Христа е била подлагана на най-големите изпитания, той бил изпратен от римския викарий-ператор Максимиан да усмири въстанията в Александрия и в същото време да ограничи с редица мерки разпространението на християнството. Но Мина, който сам бил християнин, затвърдил още повече тази вяра; надарен от Бога с чудотворна целебна сила, той, със слово и дела, прославил името Му и обярнал в Христа такива езичници, като например писателя Евграф, който сам почнал да славя християнския Бог.

Подложен за това от Максимиана на страшни мъчения, посечен, ореолът на светост, който се излъчвал от силната личност на св. Мина, засиява все по-ярко през вековете. И днес, тази малка църква, издълбана дълбоко в земята, пазейки неговата чудотворна икона, е станала живително огнище, което, поглъщайки вярата на хиляди сърца, поддържа от огъня на горещи молитви и желания, щедро разпръсква благодатната си топлина, сгрява души, лекува раните.

За това допринася не по-малко и привлекателната сила, която упражнява св. Петка — патрон на църквата — благодарение на нейния изпълнен със свети подвизи живот и чудно посмъртно пътешествие на мощите ѝ.

чети Евангелието, чети го непрестанно, задълбочавай се в него все повече и повече. Божествена светлина ще облъха разума ти и ти ще усетиш живота като Божие дихание, като дихание на безкрайна любов, и ще се зарадваш с никога нестихваща радост. Небесна утеха ще облъха сърцето ти и ти ще почувствуващ, че имаш в себе си неизчерпаеми сили в борбата срещу всяка тревога и всяка мъка. Чудна ведрина от безкрая ще облъха волята ти и ти ще се видиш по своя жизнен път с необикновена смелост, със смелостта на апостола Павла, когото бурите на света не уплашиха. Ти ще се видиш в едно действително божествено преображение, което е изпитал в себе си апостолът на народите, когато в сред кипежа на голямата борба за царство Божие в света неведнаж е казал: „Не аз живея, а Христос живее в мене“ (Гал. 2:20).

На Господа Исуса Христа, Който даде на апостола Павла и на всички други, безбройни във вековете, Свои ученици Евангелието на благодатното Си царство, за да бъде то животворна светлина и топлина по стъпките на човешките навред по света, заедно с Отца и Пресветия Дух слава, чест и поклонение сега и во-веки. Амин.

Д-р Тодор п. ТОДОРОВ

Поклонението в св. Петка е станало вече традиция за вярващите столичани, които, и в делнични дни, минавайки оттам, забързани, засуетени, набърже се потапят в хладния покой на църквата, запалват свещ, прошепват своята молитва и облекчени сякаш от тежкия товар на своите ежедневни грижи и съмнения, изкачват се пак на шумния тротоар, за да бъдат понесени от човешкия мравуняк.

* * *

Някакъв особен дух цари в този Божий дом. Душата се носи неиде във висините заедно с лидуващия и въздуващ глас на свещеника, който докосва най-тънките струни на човешкото същество. Надеждата, на топли вълни, се разлива, успокоява сърцата, пресушава сълзите. . .

Източно-църковното пение, със своите сложни вариации, е също извор на духовна наслада.

Изкусно модулирайки с гласовете си, трио от певци подхваща припевите, молитвата се носи — чиста и задушна — към Бога, после затихва в пригласа на свещеника, който извършва богослужението, докато някой плах глас на богомолец, който като не може да сдържи повече вътрешния си копнеж да излее и той в песен чувствата си, дава тон на останалите; тогава целият храм се оглася от възторжения молитвен хими на вярващите. Тази песен — чиста и трогателна — идва направо от сърцата и завладява със своята непринуденост.

И тази вечер храмът, изпълнен със светлина и звуци, кипи от вътрешното напрежение на един многолик и пълнокръвен църковен живот. Едно неясно шумолене се носи откъм горната скрита станчка, намираща се в галерията за хора: там някой изповядва скритите си грехове и тайни промишления, та с вика на признанието да смири своята гордост. Други свещеници — в предверието — миропомазват, четат за здраве, успокояват и напътствуват. И над всичко — този дух на вътрешно умиротворение, което ни идва от мистичното усещане, че макар за малко се намираме в най-близко общение с Бога, далеч от делничния шум и грижи.

* * *

Богослужението свършва. Затихват песните, славящи Господа. Но още дълго, в настъпния отново полумрак и тишина, призрачно се нижат бедни човешки същества, дошли да доверят тук, пред образа на светните, своите скърби и nevoли.

Евдокия АЛЕКСАНДРОВА

Пред образа на св. Ивана Рилски

Когато се вглеждам във твое лице,
изпито от подвизи тежки за Бога,
аз чувствавам как моето младо сърце
жадува да скъса със земната злоба.

Ти в дивната Рила кат ангел живя
и всичко греховно в света изостави.
Затуй като ярка звезда възсия
и Бог те навеки, навеки прослави.

Моли се, о, Рилски светецо, за нас
пред вечно пресветата истина — Бога,
та тук на земята до сетний си час
да бдим над душите си без изнемога!

Иван МИЛЕВ

Свети Ивана Рилски

Сурова ли зима нл пролет цъфтеше,
във голите клоии ли бури ревяха,
живота ли зъл и унил се глумеше,
тревите с зефира ли тихо мълвяха,

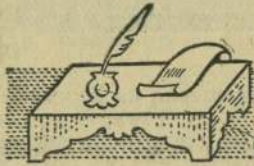
Със Божьето слово в общение живял,
несгоди, лишения твърдо понасял,
Господнята милост с надежда зовял,
в молитвен екстаз си душата възнасял.

Дълбоко в усойте на девствена Рила,
под свода на мрачна една пещера,
Десницата Божя що бе сътворила,
пребъдвал светецът Иван в самота.

Минавали дни, Житъето летяло.
Отшелникът Божии на остра скала
се модел, когато тревожно клепало
с миньорни акорди вести му смъртта.

В часа неотменен, далеч от света,
със поглед покаян в молитва унесен
посрещна Голгота, прие вечността,
от ангели светли светецът понесен.

Васил МИТОВ

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Църковни служби на Негово Светейшество. — На 7 октомври т. г. Негово Светейшество патриарх Кирил отслужи св. Божествена литургия в столичната катедрала „Св. Неделя“, по време на която освети северния престол „Св. Архангел Михаил“. След отпуст произнесе отеческо слово.

— На 14 октомври с. г. Негово Светейшество отслужи св. Божествена литургия в столичната църква „Покров Богородичен“ по случай храмовия празник. Присъствуваха много богомолци. След службата Негово Светейшество даде на протоиерей Методий Милчев, член на Върховния църковен съвет при Св. Синод и свещенослужител при църквата „Св. Петка“, отличие ставрофорен иконом. Накрай произнесе слово за празника и поздрави новия свещеноиконом, който отговори с кратко благодарствено слово.

— На 21 с. м., неделя, Негово Светейшество отслужи за пръв път като патриарх св. Архиепископска литургия в старинната пловдивска църква „Св. Неделя“. Пред дверите на храма бе посрещнат от свещеници и благочестиви граждани. Църковните камбани биеха тържествено. Предстоятелят на храма, свещеноиконом Цветко п. Христов, произнесе приветствено слово, в което между другото каза:

„Ваше Светейшество, в тоя тържествен момент ние, клир и миряни от енорийте на църквата „Св. Неделя“, с прензгълнени от чиста радост сърца ви посрещаме с българското „добре дошли“ в най-стария храм в нашия град.

Тая свещена сграда през 125-годишното си съществуване е била посещавана неведнаж от бележити и заслужили български иерарси, но никога от патриарх. В днешния ден тя е удостоена от високата чест да бъде посетена за пръв път от български патриарх. Затова тоя ден ще остане паметен за енорийската ни църква.

„Преди три и половина години Бог щедро изля милостта си над нашия народ и го сподоби със свой роден, български патриарх. По Божия милост и народна воля жребият се падна вам да застанете на чело на родната ни Църква. Вие поехте кормилото на църковния ни кораб с жива вяра, с твърдо упование и с патриархевтимиевска ревност. Ние сме горди и радостни, че нашата епархия излъчи първосветителя на Българската църква.

„Ваше Светейшество, благословете всички ни, та Господ чрез вашите молитви и благословии и по застъпничеството на св. Вмч. Неделя да дарува мир, здраве и всякакво благополучие нам и на целия ни народ“.

Негово Светейшество благодари за сърдечните приветствия на клир и миряни, а след светата служба произнесе слово за Божията милост.

Храмовият празник на девическия манастир в гр. Самоков. — На 14 октомври т. г. — Покров Пресв. Богородици — бе храмовият празник на девическия манастир, гр. Самоков. За този ден, с благословението на Негово Светейшество патриарха, гост на града ни беше Траянополският епископ Симеон. На 13 октомври, събота, Негово Преосвещенство отслужи Великата вечерня в манастирската църква и произнесе слово за майчината закрила на св. Богородица. На 14 октомври — при голямо стечение на богомолци — във

съслужение с градския клир, отслужи св. Божествена литургия, предаде благословението на Негово Светейшество патриарх Кирил и произнесе слово за Божието милосърдие и любовта към враговете. — Прот. К. Дашин.

Обявяване деня на светите братя Кирил и Методий за официален празник и неприсъствен ден. — С постановление на МС от 15 октомври 1956 (ИПНС, бр. 85, 23 октомври 1956) за неприсъствени дни през 1957 и следващите години се определят: 1 януари, Нова година; 1 и 2 май, Празник на труда; 24 май, Ден на българската народна просвета и култура и на славянската писменост; 9 и 10 септември, Ден на свободата; 7 ноември, Годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция.

За да обяви 24 май за неприсъствен ден в Народната република, МС се е мотивирал както следва: „МС като има пред вид многогодишната традиция на нашия народ да празнува 24 май като ден на българската народна просвета и култура и ден на славянската писменост, които изграха огромна роля за запазване на националното самосъзнание на народа ни в борбата му за национално и социално освобождение, счита за правилно да възстанови от 1957 година 24 май като официален празник и неприсъствен ден за всички трудещи се в страната“.

Събрание в столицата по случай Деня на обединените нации. — Двадесет и четвърти октомври е обявен за „Ден на обединените нации“. На този ден през 1945 година влезе в сила Уставът на ООН. По този случай на 23 октомври 1956 вечерта се състоя в салона на БАН голямо тържествено събрание, организирано от Дружеството за ООН в България. Присъстваха много общественици, духовни лица, научни работници и пр. Доклад на тема: „Организацията на обединените нации и главните международни проблеми“ изнесе председателят на Дружеството за ООН в България г. Георги Кулишев. От името на българските учени говори председателят на БАН г. Тодор Павлов. Изказаха се също г. проф. Петко Стайнов, народен представител, и г. Г. Пирински, подпредседател на НК за защита на мира. На края събранието, при пълно единодушие, гласува телеграма до главния секретар на ООН, г. Даг Хамершелд, в която се изказват пожелания за успешна работа на ООН в полза на мира и мирното разрешение на спорните въпроси и засилване на международното сътрудничество. Гласувана бе възторжена телеграма и до главния секретар на Световната федерация на дружествата на обединените нации. След това събранието бе закрито.

Виден францужки учен — гост на страната ни. — От няколко дни гост на страната ни е видният францужки учен проф. Роже Бернар, преподавател-българист във Висшия институт за източни езици в Париж (отдела за славянско езиковедие и литература). В този институт той работи от 1947 година като приемник на проф. Леон Больо — виден францужки учен, който има големи заслуги за развитието на българистиката във Франция. Днес в курса на г. Роже Бернар изучават български език и литература повече от 30 студенти.

Господин Роже Бернар участва в новото издание на добре познатата и у нас францужка енциклопедия „Ларус“, където му е възложено да напише всичко, свързано с българската литература. Той е автор на много научни изследвания, студии и монографии за родния ни език и литература.

Изложба на швейцарската книга и плакат. — На 23 октомври т. г. в една от залите на библиотеката Васил Коларов в столицата бе открита изложба на швейцарската книга и плакат. Изложени са 800 тома книги и 93 плакати от най-големите швейцарски книгоиздателски къщи със световна известност: художествена литература, речници, енциклопедии, справочна литература по езиковедие, философия, право, изкуство и пр. Преобладават книгите на френски и немски език. Силно впечатление правят албумите с репродукции на художниците-класици. В плакатите, някои от които са истинско постижение на изкуството, е изразена ярко швейцарската действителност. Изложбата ще остане открита в продължение на 20 дни. Тя е добра проява на българо-швейцарската дружба и е масово посещавана. От тази изложба ние, българите, бихме могли да научим много нови и полезни неща.

ВЪНШНИ НОВИНИ

Югославия. Посещение на делегация на Гръцката православна църква. — От четвърти до деветнадесети септември 1956 е била на сестринско посещение в Югославия, по покана на председателя на СПЦ патриарх Викентий, църковна делегация на ГПЦ, възглавявана лично от Негово Блаженство Доротей, архиепископ Атински и на цяла Гърция, и обхващаща други четири митрополити, двама архимандрити, един дякон и един преводач.

На Белградската гара гостите са били посрещнати от Негова Светост патриарх Викентий и от представители на народната власт.

Председателят на републиката г. Йосип Броз Тито е наградил председателя на ГПЦ, Атинския архиепископ Доротей, с ордена Югославско знаме, първа степен, а другите четирима митрополити от делегацията — със същия орден, втора степен („Гласник“, бр. 9, м. септември 1956, и „Сервис екуменик дьо Прес е д'Енформасюн“, № 35, 28 септември 1956).

Новият завет на трюшки език. — Излязъл е от печат Новият завет, преведен на така наречения език „трюш“, който се говори на Каролинските острови („Диманш“, № 36, 23 септември 1956).

Единици в добротворството. — Младежи от различни изповедения, дошли от Франция, Швейцария, Испания и Германия, са помогнали, през време на ваканцията си, за подредждането на немски гробища между Бастьон и Рейкьон (шак там).

Отзвук в чужбина от посещението на главния секретар на св. Синод на Православната църква в Индия, свещ. Корак Филипос, в България. — „Сервис екуменик дьо Прес е д'Енформасюн“, в броя си от 5 октомври 1956 (№ 36), отбелязва със симпатия гостуването в страната ни в края на м. август т. г. на главния секретар на св. Синод на Православната църква в Индия, свещ. Корак Филипос. „Проектите за взаимни посещения на представители на различните православни църкви са на добър път“, казва по този повод бюлетинът на Всехристиянското движение.